

Prawdziwy przyjaciel: kto to taki?

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz, *Przyjaciele*, [w:] tegoż, *Bajki*, Warszawa 1893, s. 112.

Prawdziwy przyjaciel: kto to taki?

Wśród przyjaciół

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wśród przyjaciół

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Na pewno masz wiele koleżanek i kolegów, ale czy masz przyjaciela? Czym właściwie jest przyjaźń? Jak sądzisz, jakie cechy powinien mieć prawdziwy przyjaciel? Czego można oczekiwać od człowieka, który mówi, że jest twoim przyjacielem i jak być nim dla innych? Niektórzy sądzą, że to dwie dusze w jednym ciele. Spróbuj rozgryźć zagadkę prawdziwej przyjaźni.

Polecenie 1

Zapoznaj się z recytacją utworu Adama Mickiewicza pt. 'Przyjaciele'.

O autorze

Adam Mickiewicz

1798 – 1855

Jeden z najwybitniejszych polskich poetów, tworzył w XIX w. Najbardziej znane jego utwory to m.in. 'Pan Tadeusz' i 'Dziady'. Być może znasz już ballady Mickiewicza 'Pani Twardowska' i 'Powrót taty'. W starszych klasach poznasz wiersze 'Reduta Ordona' i 'Śmierć pułkownika'.

Adam Mickiewicz

Źródło: Jan Mieczkowski, domena publiczna.

Polecenie 2

Przeczytaj uważnie utwór pt. 'Przyjaciele'. Wyszukaj w tekście wyrazy, które są dla Ciebie niezrozumiałe i wyjaśnij ich znaczenie, korzystając z przypisów i słownika.

” Adam Mickiewicz

Przyjaciele

Nie masz teraz prawdziwej przyjaźni na świecie;
Ostatni znam jej przykład w oszmiańskim powiecie.

Tam żył Mieszek, [kum](#) Leszka, i kum Mieszka Leszek,
Z tych, co to: gdzie ty, tam ja, co moje, to twoje.
Mówiono o nich, że gdy znaleźli orzeszek,
Ziarnko dzielili na dwoje;
Słowem, tacy przyjaciele,
Jakich i wtenczas liczono niewiele.
Rzekłbyś: [dwójduch](#) w jednym ciele.

O tej swojej przyjaźni raz w cieniu [dąbrowy](#).
Kiedy gadali, łącząc swoje czułe mowy
Do kukań [zozul](#) i krakań [gawronich](#),
[Alić](#) ryknęło raptem coś koło nich.
Leszek na dąb; [nuż](#) po pniu skakać jak dzięciołek.
Mieszek tej sztuki nie umie,
Tylko wyciąga z dołu ręce: 'Kumie!'
Kum już wylazł na wierzchołek.

Ledwie Mieszkowi był czas zmrużyć oczy,
Zbladnąć, paść na twarz: a już niedźwiedź kroczy.
Trafia na ciało, maca: jak trup leży;
Wącha: a z tego zapachu,
Który mógł być skutkiem strachu,
Wnosi, że to nieboszczyk i że już nieświeży.
Więc mruknąwszy ze wzgardą, odwraca się w [knieję](#),
Bo niedźwiedź Litwin [miąs](#) nieświeżych nie je.

Dopieroż Mieszek odżył... 'Było z tobą krucho! –
Woła kum. – Szczęście, Mieszku, że cię nie zadrapał!
Ale co on tak długo tam nad tobą sapał,
Jak gdyby coś miał powiadać na ucho?'

'Powiedział mi – rzekł Mieszek – przysłowie niedźwiedzie:
Że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie'.

Źródło: Adam Mickiewicz, *Przyjaciele*, [w:] tegoż, *Bajki*, Warszawa 1893, s. 112.

Ważne!

Bajka to wierszowana opowieść o zwierzętach, ludziach, rzadziej roślinach czy przedmiotach. Postaci występujące w bajkach obdarzone są wyrazistymi cechami charakteru. Bajka opowiada o ludzkich doświadczeniach, a jej celem jest uświadomienie czytelnika o szkodliwości lub pożyteczności określonego zachowania. Na końcu utworu znajduje się pouczający wniosek, puenta, która czasami jest wypowiedziana wprost lub tylko sugerowana czytelnikom.

Ćwiczenie 1

Przedstaw w kilku zdaniach bohaterów utworu „Przyjaciele”.

Ćwiczenie 2

Uporządkuj wydarzenia przedstawione w utworze „Przyjaciele” w kolejności zgodnej z jego treścią.

Ocalenie.

Sposób na niedźwiedzia.

Prośba Mieszka o pomoc.

Odpowiedź Mieszka.

Rozmowa bohaterów o ich przyjaźni.

Wielka przyjaźń Leszka i Mieszka.

Ucieczka Leszka na drzewo.

Spóźniona troska Leszka o przyjaciela.

Przerażający ryk.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, dlaczego Leszek nie udzielił pomocy przyjacielowi podczas spotkania z niedźwiedziem.

Ćwiczenie 4

Wstaw brakujące wyrazy do tekstu na temat przyjaźni Leszka i Mieszka. Wybierz odpowiedzi spośród podanych poniżej.

Leszek i Mieszek byli jak [] dusze w jednym []. Razem spędzali [],
dzielili się wszystkim, nawet znalezionym []. Pewnego dnia ich [] została
poddana []. Gdy spotkali [], okazało się, że Leszek nie jest []
przyjacielem, bo nie pomógł [] w niebezpieczeństwie.

ciele

tygrysa

wakacje

prawdziwym

niedźwiedzia

czas

różne

miłość

próbie

orzeszkiem

Leszkowi

Mieszkowi

jabłkiem

fałszywym

przyjaźń

dwie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Połącz w pary ilustracje z ich opisami zgodnie z treścią bajki „Przyjaciele”.

Ratuj się, kto może!

Wielka przyjaźń Mieszka i Leszka

Niebezpieczeństwo nadchodzi

Bliskie spotkanie z niedźwiedziem

Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie

Ćwiczenie 6

Wskaż grupę wyrazów określającą wszystkie cechy przyjaźni łączącej Leszka i Mieszka.

- ☐ nieszczerą, wielką, prawdziwą
- ☐ sprawdzoną, na pokaz, wartościową
- ☐ nieszczerą, na pokaz, pozorną
- ☐ szczerą, na pokaz, prawdziwą

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Wskaż wyrazy, którymi nie można zastąpić słowa „przyjaciół”. Pozostałe to wyrazy bliskoznaczne.

kumpel ☐	towarzysz ☐	zdrajca ☐	powiernik ☐	druh ☐	sąsiad ☐
kolega ☐	bratnia dusza ☐	znajomy ☐	przeciwnik ☐		

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Uporządkuj słowa i związki wyrazowe występujące w bajce „Przyjaciele” Adama Mickiewicza, dzieląc je na skojarzenia pozytywne i negatywne.

Słowa budzące skojarzenia **pozytywne**

nieświeżych mięs

strach

zbladnąć (ze strachu)

przyjaźń

przyjaciół

bieda

wzgarda

czułe mowy

kum

Słowa budzące skojarzenia **negatywne**

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 9

Podaj wyrazy pokrewne do rzeczownika 'przyjaciół'. Wypełnij i umieść pola tekstowe w dowolnych miejscach.

Przykład: przyjaciel – przyjaciółka

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 10

Przyjrzyj się budowie bajki pt. „Przyjaciele”. Zastanów się, czy możesz wyróżnić w niej jakieś części. Uzupełnij definicję.

Zwrotka (strofa) – wyróżniona graficznie część , którą autor powtórzył w podobnym kształcie kilka razy. Często każda ze zwrotek utworu ma tę samą liczbę

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Przeczytaj zdania w tabelce. Zaznacz, które z nich są prawdziwe, a które fałszywe.

Zdania	Prawda	Fałsz
Głównym bohaterem tekstu jest niedźwiedź.	☐	☐
Pouczenie płynące z tekstu bajki zawarte jest w słowach: prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie.	☐	☐
Leszek zachował się jak prawdziwy przyjaciel.	☐	☐
Tekst bajki „Przyjaciele” napisany jest prozą.	☐	☐
W wierszu są cztery strofy (zwrotki).	☐	☐
W każdej strofie jest tyle samo wersów (linijek).	☐	☐
Cały wiersz ma 31 wersów.	☐	☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 12

Wskaż cechy bajki, które można odnaleźć w utworze „Przyjaciele”.

☐ Ma na celu wskazanie ludzkich wad lub niewłaściwych zachowań.

☐ Nie ma zakończenia.

☐ Jest pisany prozą.

☐ Bohaterami są wyłącznie ludzie.

☐ Jest to długi utwór.

☐ Jest pisany wierszem.

☐ Jest to krótki utwór.

☐ Bohaterami są ludzie, zwierzęta, przedmioty.

☐ Zawiera pouczenie – morał.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 13

Wskaż prawidłowe znaczenie przysłowia: "Ten przyjaciel prawdziwy, kto w nieszczęściu życzliwy".

- ☐ w nieszczęściu nie warto liczyć na przyjaciół
- ☐ prawdziwy przyjaciel jest zawsze uśmiechnięty
- ☐ prawdziwym przyjacielem jest ten, kto okaże pomoc i zrozumienie w nieszczęściu
- ☐ prawdziwym przyjacielem jest ten, kto odmówi nam pomocy w nieszczęściu

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 14

Zaznacz cechy, które charakteryzują dobrego przyjaciela.

☐ lojalny

☐ zrozumiały

☐ uczciwy

☐ egoistyczny

☐ wspierający

☐ prawdomówny

☐ interesowny

☐ wyrozumiały

☐ nieuczciwy

☐ godny zaufania

☐ szczery

☐ tolerancyjny

☐ prawdomówny

☐ bezinteresowny

☐ współczujący

Polecenie 3

Napisz list, w którym jako Leszek przeprosisz Mieszka za swoje zachowanie. Przekonaj go, że warto ci wybaczyć i jeszcze raz zaufać.

Polecenie 4

Zastanów się nad tym, jak można okazywać przyjaźń. Opisz, jak zachowujesz się wobec swoich przyjaciół. Przedstaw, kiedy i w jakich sytuacjach ty pomagasz im, a kiedy i jak oni pomagają tobie. Wyjaśnij, co według ciebie znaczy być prawdziwym przyjacielem.

Ćwiczenie 15

W podanych zdaniach zaznacz prawidłowe formy wyrazu **przyjaciół**.

Leszek i Mieszek byli ☐ przyjacielami ☐ przyjaciółmi ☐.

Chętnie udzielam rad moim ☐ przyjaciółom ☐ przyjaciołom ☐.

Nie dziwię się moim ☐ przyjaciółką ☐ przyjaciółkom ☐, gdy mówią, że lubią jeść lody.

Mojemu ☐ przyjacielowi ☐ przyjacielu ☐ przydarzają się czasem niesamowite przygody.